

**DODURGA HALK KÜLTÜRÜNDE
DÜĞÜN GELENEKLERİ**

Ahmet ÖZEN
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Dr. Çağhan ADAR
Nisan, 2020
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DODURGA HALK KÜLTÜRÜNDE DÜĞÜN
GELENEKLERİ

Hazırlayan
Ahmet ÖZEN

Danışman
Doç. Dr. Çağhan ADAR

AFYONKARAHİSAR 2020

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**Dodurga Halk Kültüründe Düşün Gelenekleri**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça ‘da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlandığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2020

İmza

Ahmet ÖZEN

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Çağhan ADAR
Jüri Üyeleri : Dr. Öğr. Üyesi Safiye YAĞCI
: Dr. Öğr. Üyesi Seyhan CANYAKAN

İmza
.....
.....
.....

Müzik Anasanat Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ahmet ÖZEN' in “**Dodurga Halk Kültüründe Düğün Gelenekleri**” başlıklı tezi, 29.04.2020 tarihinde saat 12:00’ de Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliği’ nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek () oy birliği – () oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Elbeyi PELİT
MÜDÜR

ÖZET

DODURGA HALK KÜLTÜRÜNDE DÜĞÜN GELENEKLERİ

Ahmet ÖZEN

**AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI**

Nisan, 2020

Danışman: Doç. Dr. Çağhan ADAR

Tarih sahnesinde, çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapan ülkemiz, Anadolu'daki kültürel çeşitlilik ile göze çarpmaktadır. Ülkenin her bölgesi kendine özgü kültürüyle farkını ortaya koymakta ve kendi sınırları içinde karakterini yansıtmaktadır. Bu durum sosyal yaşama ve ibadetlere etki etmektedir. Bozüyük'e olan yakınlığı sebebiyle Antik dönemde Frigya sınırları içerisinde olduğu tahmin edilen Dodurga, sahada görülen taş kalıntılara göre Frigler, Hititler, Lidyalılar, Romalılar ve yazılı kaynaklara göre Selçuklular ve Osmanlıların hüküm sürdükleri bir bölge olmuştur. Oğuzların yirmi dört boyundan biri olan Dodurga, olabildiğince kendi kültürünü korumuş olsa da farklı kültürlerden etkilenebildiği görülmektedir. Bu çalışmada, zengin kültürel yapıya sahip olan Dodurga düğünlerinde, müziklerin, gelenek, görenek ve adetlerinin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada veri elde etmek amacıyla farklı bölgelerde ulaşılabilen kaynaklar (yazılı kaynaklar, görsel ve işitsel materyal, vb.) taranarak gerekli veriler toplanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın alana katkı sağlayıcı, özgün ve konu üzerinde yeni çalışmalara kaynak olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dodurga, düğün, müzik, gelenek, kültür.

ABSTRACT

WEDDING TRADITIONS IN DODURGA'S FOLK CULTURE

Ahmet ÖZEN

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
MUSIC ART MAJOR**

April, 2020

Advisor: Associate Prof. Çağhan ADAR

Our country, which hosted various civilizations in the history, stands out with its cultural diversity in Anatolia. Each region of the country reveals its difference with its unique culture and reflects its character within its borders. This situation affects social lives and worshipping rituals. For being close Bozüyük, Dodurga, which is estimated to be within the borders of Phrygia in the ancient period, became a region where the Phrygians, Hittites, Lydians, Romans and Seljuks and Ottomans ruled, according to the stone ruins found. Dodurga, one of the twenty-four branches of Oghuzes, seems to be influenced by different cultures, although it has preserved its own culture as much as possible. In this study, it was studied to determine what music, traditions and customs are at Dodurga weddings, which have a rich cultural structure. In order to obtain data in the study, the necessary data (different sources, visual and audio material, etc.) were searched for and the necessary data were collected. It is thought that the study will contribute to the field and will be a resource for new and original studies on the subject.

Keywords: Dodurga, wedding, music, tradition, culture.

ÖN SÖZ

Tez çalışmam süresince beni yalnız bırakmayan, çalışmam için gerekli kaynaklara ulaşmamı sağlayıp, yönlendiren danışman hocam Doç. Dr. Çağhan ADAR'a katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım. Aynı zamanda araştırmalarım süresince destek olan aileme ve yöre halkına teşekkürlerimi sunuyorum.

Ahmet ÖZEN
2020, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
YEMİN METNİ.....	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

DODURGA TARİHİ VE COĞRAFİ YAPISI

1. DODURGA TARİHİ.....	2
2. DODURGA BELDESİ COĞRAFİ YAPISI.....	4
2.1.COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ VE KONUM	4
2.2. YERALTI VE YERÜSTÜ KAYNAKLARI.....	5
2.3. YİYECEK İÇECEK KÜLTÜRÜ	6

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜR VE KONUYLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR

1. KÜLTÜR.....	7
2. SOSYAL NORMLAR.....	8
2.1. GELENEK.....	8
2.2. GÖRENEK	9
2.3. ÖRF	9
2.4. ADET	10
3. MÜZİK KÜLTÜRÜ	10
4. TÜRK MÜZİK KÜLTÜRÜ.....	11
4.1. OSMANLI DÖNEMİ TÜRK MÜZİK KÜLTÜRÜ	12

4.2. CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MÜZİK KÜLTÜRÜ	12
5. KONUYLA İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	13

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DODURGA HALK KÜLTÜRÜNDE DÜĞÜN GELENEKLERİNİN İNCELENMESİ

1. PROBLEM CÜMLESİ	14
2. ARAŞTIRMANIN AMACI	14
3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	14
4. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI.....	14
5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	15
6. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	15
6.1. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ	16
6.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ	16
7. ARAŞTIRMANIN BULGULARI	16
EŞ SEÇİMİ NASIL OLUR?.....	16
KIZ İSTEME TÖRENİ NASIL GERÇEKLEŞİR?.....	17
İLK SÖZ KESİLDİKTEN SONRA NELER YAPILIR?	17
NİŞAN TÖRENİ	17
NİŞAN TÖRENİ HANGİ GÜNLER OLUR?.....	18
NİŞAN TÖRENİNDEN ÖNCE YAPILAN HAZIRLIKLAR NELERDİR?	18
GELİN VE DAMAT NİŞAN TÖRENİNDE NE TÜR ELBİSE GİYERLER?.....	18
NİŞAN TÖRENİ NASIL OLUR?	18
NİŞAN TÖRENİNDE HANGİ OYUN HAVALARI OYNANIR?	19
NİŞAN KINA VE DÜĞÜN GECELERİNDE HANGİ ÇALGI ALETLERİ KULLANILMAKTADIR?	19
DÜĞÜNE HAZIRLIK DÖNEMİNDE NELER YAPILIR?.....	19
DÜĞÜNLER HANGİ GÜNLER YAPILIR VE KAÇ GÜNDÜR?.....	20
DODURGA DA EVLENME YAŞI KAÇTIR?	20

EVLENEN ÇİFTİN EV EŞYALARINI KİM ALIR?.....	20
GELİNE TAKILAN ZİYNET EŞYALARI NELERDİR?	20
TOPLAM DÜĞÜN GİDERLERİ ORTALAMA NE KADARDIR?	20
DÜĞÜN BAŞLANGICI GAVİL ALMAK	20
DÜĞÜNE DAVET (TEL, KİNA VE ÇÖREK, HELVA)	21
CUMA AKŞAMI NELER YAPILIR?	21
CUMARTESİ GÜNDÜZ NELER YAPILIR?	23
CUMARTESİ AKŞAMI NELER YAPILIR?	23
PAZAR SABAHI GÜVEY HAMAMI NASIL YAPILIR?	24
PAZAR AKŞAMI NELER YAPILIR?	24
PAZARTESİ SABAHI DÜĞÜNÜN SON GÜNÜ NE YAPILIR?	24
DÜĞÜN SIRASINDA GİYİLEN YÖRESEL KIYAFETLER	25
DÜĞÜNLERDE HANGİ OYUN HAVALARI ÇALINIR?.....	26
NİŞAN, KİNA GECESİ VE DÜĞÜNLERDE ÇALINAN OYUN HAVALARININ NOTALARI	27
DODURGA DÜĞÜNLERİNDE ESKİDEN VE GÜNÜMÜZDE HANGİ ÇALGI ALETLERİ KULLANILMIŞTIR?	40
SONUÇ VE ÖNERİLER	41
KAYNAKÇA.....	44
EKLER DİZİNİ	45
ÖZGEÇMİŞ	52

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. Aliye Kız	22
Şekil 2. Aylar Doğdu (İlahi).....	23
Şekil 3. Ağır örtme ve elmasiye.	25
Şekil 4. Telli adı verilen elbiseler.....	25
Şekil 5. Ağır örtme kadife şalvar ve al örtme.....	25
Şekil 6. Güvercin Uçuverdi	27
Şekil 7. Erik Dalı Gevrekler.....	29
Şekil 8. Arpa Buğday	30
Şekil 9. O Şirin Sözlerine	31
Şekil 10. Halkalı Şeker.....	33
Şekil 11. Bir Dalda İki Kiraz.....	35
Şekil 12. Fidayda.....	36
Şekil 13. Bahçe Duvarından Aşdım.	38
Şekil 14. Zeytin Yağlı Yiyemem.....	39
Şekil 15. Org.	40
Şekil 16. Elektro Bağlama.....	40

GİRİŞ

Araştırma Bilecik ilinin, Bozüyük ilçesine bağlı, Dodurga Beldesi'ne özgü düğün adetleri, gelenek ve göreneklerine ilişkin hazırlanmış bir çalışmadır. Anadolu'da her yörenin kendine özgü adetleri vardır. Ancak farklı yörelerin adetleri bazen benzerlik gösterebilmektedir. Bütün bunlarla birlikte Dodurga'nın coğrafi özellikleri, müzik kültürü ve yerel müzik terimlerine ilişkin bilgilerden bahsedilmiştir. Bu çalışma, Dodurga halk kültürüne ait unsurların tespit edilmesi, kayıt altına alınması ve gelecek kuşaklara aktarılması açısından önem arz etmektedir. Geçmiş yıllarda uygulanan düğün adetleri günümüze kadar değişiklik gösterip farklı pratikler ortaya çıkmıştır. Bu sebeple düğünler günümüzde daha sade ve kolay yapılmaktadır. Zaman geçtikçe yeni kültürler ortaya çıkmakta ve geçmişte uygulanan adet, gelenek ve görenekler kaybolmaktadır. Her türlü değişime rağmen Dodurga'da eski gelenekler hala uygulanmaktadır ve düğünler eskiden olduğu gibi yine dört buçuk gün sürmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

DODURGA TARİHİ VE COĞRAFİ YAPISI

1. DODURGA TARİHİ

Bilecik ilinin Bozüyük ilçesine bağlı olan Dodurga Beldesinin kuruluşu net olarak bilinmemekle beraber konumuzla ilgili olarak beldenin sınırları içerisinde yapılan saha araştırmaları sırasında halk arasında Bulut Baba Tekkesi, Eskiköy Tekkesi ve Arap Dede Tekkesi adı verilen alanlarda hatırı sayılır derecede antik dönemden kalma taş parçaları tespit edilmiştir. Saha çalışmaları sırasında tesadüf edilen Antik Dönemden kalma taşlar ve sit alanları Dodurga'nın Antik Dönem tarihi hakkında ipuçları barındırmaktadır.

Diğer yandan Dodurga İznik (Nikaia), Osmaneli (Leukai), Bilecik (Agrilion), Bozüyük (Lamounia), Bursa (Prusa), İnegöl (Angelokome), Eskişehir (Dorylaion), İnönü (Baselakin), Kütahya (Kotaion), Çavdarhisar (Aizonai), gibi Antik Dönemden günümüze tarihi öneme sahip şehirlere yakın konumda bulunmaktadır.

Antik Dönemde ise Dodurga Bozüyük'e olan yakınlığı sebebiyle muhtemelen Frigya sınırları içerisindeydi. Nitekim Dodurga barajının beslediği su kaynağı Antik Dönemin önemli su kaynaklarından olan Sarısu (Bathys)'dır. Dodurga ve çevresinde 1071 Malazgirt Zaferinin ardından Türk nüfus yoğunluğunun arttığı muhtemeldir. Sümer çalışmasında şu ifadelerle yer vermiştir:

Tahrir defterlerinde Dodurga, Doturğa, Todurğa ve Toturğa gibi muhtelif imlâlarda yazılan bu Oğuz boyuna ait Anadolu'da 24 yer adına rast gelinmektedir. Bu yer adlarından birini Bolu'ya bağlı yörelerden (nâhiye) biri taşıyor. XIII. yüzyılın ikinci yarısında Tebriz'e gitmekte olan İtalyan seyyahlarından Pegolotti Sivas'tan sonra Dudriaga denilen bir yere geliyor ki, bunun Dodurga olduğunda şüphe yoktur. Bezinu Rezm'de de Zâra ile birlikte Dodurga adlı bir bölgeden bahsedilir. Burası, Osmanlı devrinde Sivas'ın doğusunda, Zâra'dan bir konak mesafede, ana yol üzerinde bulunan bir köy idi. Bu yer adlarından başka XVI. yüzyılda Anadolu'nun muhtelif yerlerinde olmak üzere bu boya mensup bazı teşekküller görülmektedir.

1. Ulu-Yörük:

Bu Türk topluluğu arasında yaşayan Dodurgalar II. Bayezid devrinin ilk yıllarında 202 vergi nüfusundan ibaret olup, 7 kola ayrılmıştı. Turhal Türkleri de denilen Dodurga teşekkülü, XVI. yüzyılın ikinci yarısında birçok kışlaklara sahip bulunuyordu. Onlar bu kışlaklarda diğer Ulu-Yörük oymakları gibi, çiftçilik yapmaktadırlar. Bu Dodurga oymağının bir kolu XVI. yüzyılın ikinci yarısında Amasya'daki Sarı-Kurşun köyünde yerleşmiştir. Bu Dodurgalar şüphesiz daha büyük, eski bir Dodurga topluluğunun kalıntısıdır.

2. Tarsus:

Bu bölgede yaşayan ve kaynaklarda Varsak olarak anılan Türkmen oymakları arasında mühim bir Dodurga oymağı daha vardır. Bu oymak kendisini idare etmiş olan Esen Beğ'e nispetle Esenlü adını da taşıyor. Esen Beğ'in ordasının bulunduğu yer Tarsus'un kuzeyindeki Esenlü köyü idi. Dodurgalardan meydana gelmiş olan bu Esenlü boyu iki kola ayrılmış olup, bunlardan biri Bozca-Dodurga, diğeri Ertene (Erdene) Beğ Dodurga'sı adlarını taşıyor. Burada geçen Bozca ve Ertene'nin Esen Beğ'in oğulları olduğu şüphesizdir.

Çukurova bölgesine ait 925 (1519) tarihli en eski defterde bu Dodurgalar 34 obaya ayrılmıştır. Bu obalardan her biri bir ekinliğe sahip bulunmaktadır. Ayrıca Uzamış ve Kuzu adlı köylerin de Dodurgalara ait olduğu anlaşılıyor. Dodurga obalarından defterde Beş-Âşık ve Dâ-vud obalarına mensup bazı şahısların "ulemadan ve sulehadan" olmaları dolayısı ile avârız-ı divâniyye ve tekâlif-i örfiyye'den kadimden muaf oldukları kaydedilmiştir.

3. Boz-Ulus:

II. Selim devrine ait Boz-Ulus defterine göre, bu topluluk arasındaki Dodurğa varlığı 6 küçük kola ayrılmış bir oymaktır. Hamza ve kardeşi Abdi Kethüdalar ile Yeli ve Şahin Kethüdalar tarafından idare olunan Dodurga Oymağı'nın aslında Dulkadirli eline mensup olduğu anlaşılıyor.

4. Ankara:

Ankara sancağına bağlı Haymâna tâifesi arasında küçük bir Dodurğa oymağı görülmektedir. Bu oymak Kanunî devrinde aynı adı taşıyan bir köyde oturmaktadır ki, bu köy bugün de mevcuttur. Bundan başka II. Bayezid devrinde Aksaray yöresinde de Dodurga adlı çok küçük bir oymağa rast gelinmektedir.

XIX. yüzyılın başında Oğuz ensabına dair İran'da yazılmış bir risalede, Dodurgalardan mühim bir zümrenin Türkmen çölünde (yani Harizm Türkmenleri yurdunda) yaşadığı söylendikten sonra bu Dodurgaların o kadar zarif değil, fakat dayanıklı ve iyi koşucu soy atlara sahip bulundukları yazılmaktadır. Fakat Harizm Türkmenleri arasında Dodurgaların bulunduğuna dair bunu teyid eden başka bir kayda sahip değiliz (1972:256-258)

Nitekim Kutalmışoğlu Süleyman Şah 1075 yılında başkenti İznik olan Türkiye Selçuklu Devletini kurdu. Bahsi geçen olay neticesinde Dodurga ve civarının Türk hâkimiyeti alanına girdiği anlaşılmaktadır. Ancak Haçlıların 26 Haziran 1097'de İznik'i ele geçirmesi ile bölge tekrar Bizans hâkimiyetine girmiştir. İznik ve civarının Bizans hâkimiyetine girmesi ile birlikte Bozüyük-İnönü-Dodurga muhtemelen Osmanlı kuruluş zamanında Türkler ve Bizanslılar arasında sınır teşkil etmekteydi. Diğer yandan kuruluş döneminde bahsi geçen bölge Söğüt-Domaniç arasında tarihi göç yolu üzerinde bulunması ilk dönem Osmanlıların yerleşim alanlarının Dodurga ve çevresi olma ihtimalini güçlendirmektedir. Turğut konuyla ilgili olarak; "Osmanlıların ilk yerleşim yerlerinin Söğüt ve Domaniç'in yanı sıra Bozüyük, Saraycık, Günyarık, Karaağaç,

Dodurga, Ermeni Derbendi ve Hoca Yadigâr arasında olduğu söylenebilir” şeklinde ifade etmiştir (2011: 20).

Osmanlının kurulduğu coğrafya olması nedeniyle Dodurga ve çevresi tarih boyunca devlete tabii olmuş bir bölgedir. Diğer yandan Milli Mücadelede en önemli savaşlardan olan I. Ve II. İnönü Savaşları bu bölgede yaşanmıştır. Bilgin konuyla ilgili olarak:

İnönü mevzii: Gündüz Bey’in 500 metre güneyinden Kemalyeri Tepesi’nden başlayarak Taşlı Bayır Tepe (1161 m), Üç şehitler Tepesi- Kanlısirt- Hayriye Sırtları- Kızıltepe- Metristepe- İzzettin Tepe’den geçer. Mevzii buradan Nane Deresi’nden güneye atlayarak Yeniköy kuzey sırtları- Cesaret Tepe Akpınar batı sırtları- Bingazi Tepe- Obüs Tepe- Topçu Tepe Nazım Bey Tepeleri, Bardanyal Tepe- intikam Tepe- Zevartepe 960 rakımlı Boztepe’de son bulur. Mevziin uzunluğu 30 km kadardır. Mevzii, özellikle kanatlarda derinliğe doğru savunma şartlarına haiz olup, kuzeyden sarp ve kesik Sakarya vadisine güneyde aşılması oldukça zor olan 1320 rakımlı Tilkiç Tepesine dayanır. Kaynağını Poyra köyünün kuzeyinden alan Kazancı Deresi mevzii iki kısma ayrılır.

Derenin kuzeyinde kalan mevzi kısmı (Bursa-Yenişehir-Bilecik-Söğüt) güneyinde kalan (Bursa-İnegöl-Pazarcık-Karaköy) ve Mezit vadisi umumi istikametlerini tıkamakta ve İstanbul-Eskişehir demiryolunun geçtiği bu derenin vadisi dahi savunma kabiliyetine haiz bulunmaktadır. Bu mevzi, Yunanlılar Eskişehir-Ankara umumi istikametinde saldırımları ihtimaline karşı 1920 senesi Haziran ayı zarfında seçilmiş ve altı ay içinde grup grup tahkim edilmiştir. Bu mevzii seçen o zamanki Batı Cephesi komutanı Ali Fuat (Cebesoy) Paşa’dır. Örneğin Ali Fuat (Cebesoy) bu konuya ilişkin bir telgrafında “Müfreze Bilecik-Bozüyük istikametindeki düşman ilerlemesine karşı Eskişehir yolunu kapayacaktır. Halis Bey önceden gidip yerleşmeler ve tahkimat için tespitlerde bulunacaktır” (Ünal, 2012’den akt. Bilgin, 2015:193).

2. DODURGA BELDESİ COĞRAFİ YAPISI

2.1.COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ VE KONUM

Dodurga Beldesi Marmara Bölgesinin güney doğusunda bulunan Bilecik ilinin güneyinde yer almaktadır. Beldenin en çok yağış aldığı dönemler Ocak ve Mayıs ayları olarak tespit edilmiştir. Bu iklim özelliklerine bağlı olarak geçmiş dönemde yörede tamamen tarım ve hayvancılık hâkimdi bölgede fabrikaların çoğalmasıyla birlikte tarım ve hayvancılık azalmıştır. Konuyla ilgili olarak Yılmaz çalışmasında şu ifadelerle yer vermiştir;

Belde de ekilebilir arazi 11.000 dekar, orman alanı 15.000 dekar, Mera alanı 4.000 dekar olmak üzere 30.000 dekadır. Geçim kaynağı 1983 yılına kadar tarım ve hayvancılık iken bu tarihten itibaren Bozüyük; ilçesine fabrikaların gelmesi ile kasaba halkı fabrikalarda işçi olarak, nakliyecilik yaparak geçimini sağlamaya başlamıştır. Hayvancılık ve tarım azalmıştır (2004:233).

Belde konum olarak civar şehirlere oldukça yakın mesafede yer almaktadır. Bozüyük ilçesine 20 km, Bilecik'e 23 km, Eskişehir'e 51 km uzaklıktadır. Beldeye bağlı Camili yayla, Çokçapınar, Düzağaç, Eceköy, Gökçeli, Göynücek, Karaçayır, Ketenlik, Osmaniye, Erikli, Yeni Dodurga, CihanGazi ve Yeni Üreğil olmak üzere 14 köy vardır.

2.2. YERALTı VE YERÜSTÜ KAYNAKLARI

Dodurga yeraltı ve yerüstü kaynakları açısından su ve ormanları bakımından oldukça zengindir. Belde de Sarısu Deresi ve bu dereden beslenen Dodurga Barajı bulunmaktadır. Kendi sınırları içinde yer alan ormanlarda bol miktarda su kaynakları bulunmaktadır. Belde ormanlarında bulunan pınarların hepsi doğal kaynak suyudur ve isimlerini bulunduğu mevkiden, tadından ya da su kaynağını bulup oraya pınar yaptıran kişiden almıştır. Belde ormanlarında ve merkezinde akan pınarlar; Olukman pınarı, Karacaahar Çeşmesi, Kirazcık, Kuşoluk, İncesu, Kaynarca, Kayacık, Kaba Ali, Alimecik, Kocaoğlan, Soğukpınar, Eskiköy, Şırlakçı ve Ham pınarlarıdır. Belde ormanları karaçam, sarıçam, kızılçam, köknar, kayın, ardıç, gürgen, meşe, karaağaç, akağaç, ıhlamur, dişbudak, yabani fındık, karayemiş, ormangülü, , kızılıçık, iğde, meşe çalısı, kuşburnu gibi özel ağaçlar yoğun olarak görülmektedir. Yılmaz çalışmasında Dodurga ormanlarıyla ilgili şu ifadelerle yer verilmiştir;

Dodurga şefliğine bağlı 32.602,5 hektar bir saha vardır. Bu sahanın 18.023 hektarlık alanı orman 14.579,5 hektarı açık alandır. Ormanlık alanın 9.954,5 hektarı verimli, 8.068,5 hektarı verimsiz alandır. Dodurga şefliğinin yıllık üretimi 4000 m³ olmaktadır. 2002 yılında yalnız Dodurga şefliğinde 33.000 m³ üretim yapılmış, köylüye işçilik parası 660.000.000.000 TL ödeme yapılmıştır. Dodurga'da da bir depo bulunmaktadır (2004:24).

2.3. YİYECEK İÇECEK KÜLTÜRÜ

Dodurga'nın kendine özgü olarak çeşitli yemekleri bulunmaktadır. Bu çeşitlere örnek verecek olursak kendine has köy ekmeği, yarımca, mala, şibit, yuvalama, hoşleme, dürme, kulaklı, nohutlu mantı vb. birçok yemeği bulunmaktadır. Bu yemek kültürü geçmişten günümüze kuşaktan kuşağa aktararak devam etmektedir. Konuyla ilgili olarak Yılmaz (2004:233) “Belde kendine özgü, mantı, gözleme, tarhana, gömme bohça, kulaklı gibi yemekleriyle damak zevkini ortaya koyar” şeklinde bahsetmiştir.

Dodurga'daki yemekleri açıklayacak olursak belde oldukça zengin bir yemek kültürüne sahiptir. Örneğin, tarhana çorbası, yayla çorbası, tavuk çorbası, keklik kebabı, dürme, yarımca, gözleme, nohutlu mantı, karnıyarık, imambayıldı, ak bohça, kabartılama, et yahnisi, vb. kendine özgü olan yemekler dışında ülke genelinde olan birçok yemeği de mutfağında bulundurur.

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜR VE KONUYLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR

1. KÜLTÜR

Bir toplumun tarihsel süreçte meydana getirdiği ve nesilden nesle aktardığı çeşitli maddi ve manevi özellikler bütününe kültür denir. Kültür bir toplumun yaşam tarzını oluşturur ve o toplumu diğer toplumlardan farklı kılar. Kültüre dair şimdiye dek birçok tanım yapılmıştır. Bu tanımlardan birinde “insanın, insanla ve insanın tabiatla olan mücadelesinde ortaya çıkan durumlar ve ihtiyaçlar karşısında insanın meydana getirdiği tarihi, hareketli, değişken, sosyal ihtiyaçları karşılayıcı ve doyum sağlayıcı, millî hususiyetleri olan her şeydir” (Ekici, 2013: 9) şeklinde ifade edilmiştir.

Kültür konu olarak çok geniş bir alanı kapsamaktadır ve çatısını belli başlı öğelerin oluşturduğu ifade edilebilir. Bunlar dil, din, eğitim, ekonomi, teknoloji, sosyal kurumlar, örf ve adetler, değerler ve tutumlar, güzel sanatlar, törenler gibi başlıca öğelerle ele alınabilir. Diğer bir ifadeyle:

Belli bir kökten gelmiş bir toplumun “ana mayası” anlamındadır. Bir toplumun ana mayasını yani kültürünü, o toplumun dil, yazı, tarih, din, töre, gelenek, görenek, edebiyat ve sanat birliğinin toplamı belirlemektedir. Bir toplumun benliğini oluşturan bu ortak değerler, o toplumun diğer toplumların kimliklerinden nasıl ve nerede ayrıldığını belgelemekte olup, bir toplumun üyesi olan her kişinin yapısında ve benliğinde, o toplumun mayasında bir parça da olsa bulunmaktadır (MEGEP, 2006: 11).

Toplumlar tarafından oluşturulan kültürel uygulamalar zaman içerisinde doğallaşmakta ve kendini yenilemektedir. Toplumun temelini oluşturan roller, diyaloglar, sanatsal yapıtlar ve ahlaki değerler toplumsal yapının elinde zaman içerisinde olgunlaşarak gerçek anlamını kazanmaktadır. Uçan’a göre;

Genel olarak kültür bir bütündür. İnsanın yarattığı her şey bu bütün içinde yer alır. İster maddi ve manevi, ister olgusal ve kavramsal olsun, insanın oluşturduğu her şey bu bütün içinde kapsanır. Bu bağlamda, insan etkinliğinin her ürünü ve ürünle sonuçlanan her etkinlik süreci kültürdür. Geniş anlamıyla kültür denilince insanlar, insan toplulukları, toplumlar ve tün insanlık tarafından oluşturulup geliştirilen yaşam tarzlarının, yaşam biçimlerinin her biri, toplamı, tümü ve bütünü anlaşılır (2015: 11).

Değişen ve sürekli yenilenen dünya üzerinde birçok ülke bulunmakta ve farklı insan ırkları yaşamaktadır. İnsan çeşitliğinin fazla olduğu ülkelerde farklı gurupların birbiriyle olan diyaloglarının artmasıyla birlikte kültürel çeşitlilik ortaya çıkmaktadır. Günümüz dünyasında farklı insan topluluklarının sürekli etkileşim ve iletişim içerisinde

olması kültürün sürekli olarak gelişmekte ve değişiklikler göstererek durağan bir kavram olmadığı görülmektedir.

Değişim, koşullu/koşulsuz, büyük/küçük, toplu/dağınık, ilkel/modern, yerleşik /göçmen, güçlü/zayıf gibi ikili karşıtlıklar içinde ifade edilen her bireyin veya toplumun yaşadığı süreç içerisindeki yapısal farklılıkların gözlemlenmesi olayıdır. Değişimin gözlemlenmesi için en önemli unsur süreçtir ve bu süreç tanımsızdır. Değişim anlık olaylarda çok kısa sürede ortaya çıkabileceği gibi, asırlarla ifade edilebilecek kadar uzun sürelerde de oluşabilir. Fakat her durumda değişim kaçınılmazdır ve her birey/toplum bundan kendi payını almak durumundadır (Akat, 2011: 12).

Kültür tanımlanırken kişilerin uğraştıkları bilimsel alanlara göre bu tanımlar da yön değiştirebilir. Örneğin;

1. Bilim alanındaki kültür: Uygarlıktır.
2. Beceri alandaki kültür: Eğitim sürecinin ürünüdür.
3. Estetik alandaki kültür: Güzel sanatlardır.
4. Maddi (teknolojik) ve biyolojik alandaki kültür: Üretim, tarım, ekin, çoğaltma ve yetiştirmektir (Güvenç:1996, s.97).

2. SOSYAL NORMLAR

Toplumsal yaşamda insanların tutum ve davranışlarını belirleyen kurallara sosyal norm adı verilmektedir. İnsanların kendi çevresiyle olan ortak paylaşımlar neticesinde geliştirdiği bir takım duygu, düşünce, amaç ve değerler sosyal normları oluşturmaktadır. Bu ortak paylaşımların temelinde; mutluluk, acı, kaygı, öfke gibi insan psikolojisini derinden etkileyen başlıca duygular yer alır. Coşkun çalışmasında sosyal normlara ilişkin şu ifadeler yer vermiştir;

Toplumda sosyal kontrolü sağlama ve bireylere kalıplaşmış davranış modelleri sunma görevine sahip bir takım kurallar yahut normlar vardır: doğrudan sosyal kurallar (örf ve adetler), din kuralları, ahlak kuralları, hukuk kuralları ve moda kuralları. Bunlar çoğunlukla birbirinin içerisine geçmiş vaziyettedir. Bir kimse günlük hayatta bu kuralları çoğunlukla birbirinden ayıramaz (2005: 18)

2.1. GELENEK

Bir milletin geçmişten günümüze yaşattığı ve gelecek kuşaklara aktardığı örf, adet ve töre gibi yaptırım gücü yüksek olan kültürel miras ve davranışlar bütünüdür. Gelenekler sosyal hayatın kontrol edilmesinde etkin yer alır ve toplum tarafından saygıyla karşılanır. Farklı bir ifadeyle gelenek, şekillenmiş ve zamanla olgunlaşarak kültürel kalınlara dönüşmüş ebedi aktarımla nesilden nesile devam edecek sosyal bir normdur. Coşkun çalışmasında gelenek için şu ifadeler yer vermiştir;

Gelenek toplumun bir sosyal miras olarak önceki kuşaklardan devralıp yaşadığı tüm dini, sosyal ve kültürel değer, norm, inanç, ilke ve kuralları ifade eder. Bu çerçevede aralarında kısmi farklar bulunsada bu kavram; örf, adet, teamül, anane, görenek ve töre kavramlarını da içeren genel bir kavramdır” (2005:42).

Gelenek sürdürülebilir bir kavramdır. Sosyal yaşamda devam ettirilen duygu, düşünce ve değişim gösteren hayat akışını kontrol eder. Balkaya’nın ifadesiyle;

Gelenek kendisinden önce var olanı sürdürmektir. Ancak dikkat edilmesi gereken var olanı sürdürürken ne derece bağlı kalındığıdır. Sürdürme sözcüğünden maksat aynı varlığı yahut duyguyu tekrar etme değildir. Konu, şekil, tavır, üslup, yapı, tür devam ettirilir. Ama önemli olan bu türde, yapıda, konuda, tavırdaki yeniyi verebilmektir (Balkaya, 2007:202).

2.2. GÖRENEK

Eskiden nasılsa şimdi de aynı biçimde uygulanan alışılmış hareket, davranış olarak ifade edilebilir. Görenekler sosyal yaşamda gerekli olan diyalogların gelişmesinde ve düzenlenmesinde toplumsal ilişkilerin sağlıklı ve ahlaki değerler içerisinde yol almasında önemli rol oynar. Evde, okulda, alışveriş vb. durumlarda nasıl davranılacağına yön vererek sosyal ilişkilerin seviyeli olmasına yardımcı olur. Artun çalışmasında konuyla ilgili olarak;

Türkçe sözlükte görenek, bir şeyi eskiden beri görüldüğü gibi yapma olarak tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı gibi, göreneğin örf adet ve geleneğe oranla yaptırım gücü daha zayıftır. Diğer sosyal alışkanlıklarda olduğu gibi, görenekler için bir şeyin mutlaka yerine getirilmesi gibi bir zorunluluk yoktur (2014:146).

2.3. ÖRF

Örf topluma göre yasa, kanun ve ahlak yerine geçebilen somut olarak kanun olmayan fakat sosyal hayatta yapılan ve toplum tarafından yapılması gerekli görülen davranış kalıbı olarak ifade edilebilir. Artun konuyla ilgili olarak;

Örfler çoğu zaman toplumun katı beklentileri olarak nitelenen birtakım örnek tutum ve davranışlardır. Örfler, aynı zamanda toplumun, herhangi bir değer sisteminin bünyesini oluşturan temel taşlarını da temsil ederler. Bu değerler sistemi, toplumsal yapının durumuna göre giderek özel bir hukuk sistemine göre ya da o sistemdeki bir yasa maddesine de gerekçe olur (2014:138).

2.4. ADET

Bir toplumun benimsediği usul, kural ve görenekler bütününe adet denilmektedir. Adetler genel yapı itibarıyla örflere benzemekte olup sosyal yaşamı denetleyip düzenleyici özellikleri vardır. Aynı zamanda insanların bir arada yaşamasında büyük rol oynamaktadır. Adetlerin oluşmasında atalarımızın büyük payı vardır, yaşadıkları hayat, içinde bulundukları önemli olaylar, tecrübeler adetlerin oluşmasını ve bugünkü şeklini almasını sağlamıştır. Bazı adetler değişmeden günümüze kadar korunmuştur, bazıları da zamanla değişim göstermiş ve unutulmuştur. Günümüz toplumu birtakım adetlerine sınıksı bağılyken bazı adetlerini de ardında bırakmıştır. Artun çalışmasında adetler hakkında şu ifadeler yer vermiştir;

Adetler çeşitli kökenlerden kaynaklanmış ve biçimlenmişlerdir; bunlar içerisinde geçmiş zamanların yaşama biçimleri, dünya görüşleri, ilginç rastlantı ve olayları önemli bir yer tutar. Bir toplumda, toplumun bütününe ilgilendiren adetler olduğu gibi, çeşitli mesleklerin, mezheplerin, etnik gurupların vb. kendilerine özgü adetleri vardır. Adetlerin pratikteki uygulanışını giderek gelenekleşmesini sağlayan bu konuda bilinçli ya da bilinçsiz görev üstlenen yaş ve cins guruplarıyla liderler, dernek yöneticileri, oyun gurubu başkanları bulunmaktadır. Kimi adetler oldukça durağan veya sürekliyen, kimisi de zamanla değişebilen niteliktedir. Adetlerin bir bölümü toplumun büyük değişim çalkantısına ayak uydurarak özlerinde ve biçimlerinde sınırlı değişmelere uyararak benliklerinin bir dereceye kadar korunurken, bir bölümü de canlı organizmalar gibi etkinliği ve diriliğini zamanla yitirerek gün gelir oradan kalkarlar (2014:142).

3. MÜZİK KÜLTÜRÜ

Müzik kültürü bir ulusun kendine özgü geleneksel bağlamda oluşturduğu ritim, ezgi, söz anlamında meydana gelmiş değerler bütünüdür.

Ülkemizde müzik kültürü geçmişten günümüze kadar olan süreçte tarihi ve sosyal değişikliklerle gelişmiş ve yenilikler göstermiştir. Anadolu, uzun yıllar boyunca çok farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış ve Türkiye'deki müzik kültürünün oluşmasında tarihi bir alt yapı olmuştur. Konuyla ilgili olarak Kaplan çalışmasında şu ifadeler yer vermiştir;

Müzik yapma ve dinleme davranışı da bir eylemdir ve bizde var olan kültürel değerlerimizden kaynaklanır. Müzik, sosyal yapıya dayalı bir sosyal davranışın sonucunda yaratılmaktadır. Bu nedenle yalnız bir ses sistemi değil, kültürel bir yapının oluşturduğu, belli bir davranışın sonucunu içinde taşımaktadır. Belli bir kültür içinde yer alan sosyal bir olaydır. Üreten ve dinleyen “o” kültür içindeki insanlardır. Besteler “o” kültürdeki insanların davranışlarının yansımasıdır (2013: 22).

4. TÜRK MÜZİK KÜLTÜRÜ

Türklerde Orta Asya'dan Anadolu'ya kadar geline binlerce yıllık süre içinde köklü bir müzik kültürü oluşmuş ve gelişim göstermiştir. Türklerde müziğin en fazla gelişim gösterdiği dönemler Osmanlı ve sonrasında Cumhuriyet dönemidir. Osmanlıda bestekâr padişahların ilgisiyle Türk müziği adına birçok makam ve besteler yapılarak müzik adına büyük katkılarda bulunulmuştur. Cumhuriyet ilan edildikten sonra profesyonel müzik eğitimi adına kültür ve sanat politikaları ile çeşitli eğitim birimleri kurulmuştur. Uçan çalışmasında Türk müzik kültürünün tarihi süreç içinde uğradığı değişimi sınıflandırarak şu ifadelerle aktarmıştır;

I. Hunlar Öncesi Dönemde Türk Müzik Kültürü

1. Altaylılar Döneminde Türk Müzik Kültürü

II. Orta Asya Türk Devletleri Döneminde Türk Müzik Kültürü

1. Hunlar Döneminde Türk Müzik Kültürü

2. Göktürkler Döneminde Türk Müzik Kültürü

3. Uygurlar Döneminde Türk Müzik Kültürü

III. Orta-Batı Asya Döneminde Türk Müzik Kültürü

1. Karahanlılar Döneminde Türk Müzik Kültürü

2. Gazneliler Döneminde Türk Müzik Kültürü

3. Büyük Selçuklular Döneminde Türk Müzik Kültürü

IV. Ön Asya (ve Avrasya) Türk Devletleri Döneminde Türk Müzik Kültürü

1. Türkiye Selçukluları Döneminde Türk Müzik Kültürü

2. (Türkiye) Osmanlılar Döneminde Türk Müzik Kültürü

3. Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Türk Müzik Kültürü

V. Avrasya Bağımsız Türk Cumhuriyetleri Döneminde Türk Müzik Kültürü

Türkiye, KKTC, Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan ve Türkmenistan Cumhuriyetlerinde (Döneminde) Türk Müzik Kültürü (2000, s.14-15, akt. Coşkun, 2008: 38-39).

4.1. OSMANLI DÖNEMİ TÜRK MÜZİK KÜLTÜRÜ

Türk müzik kültürünün bu derece geniş bir yelpazeye sahip olmasının en önemli nedeni yüzyıllar boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olmasıdır. Bununla birlikte fethedilen bölgelerden de alınan kültürel değerler müziğimiz için önemli bir etkileşim olmuştur. Özdek çalışmasında Osmanlı dönemi Türk müzik kültüründen şu şekilde bahsetmektedir;

Türkler, Osmanlı öncesi dönemde olduğu gibi, Osmanlı döneminde de farklı medeniyetlerle olan kültürel temaslarını devam ettirmiştir. Kuran'ın insanlar arasındaki her türlü ayırımı kaldıran "İman sahipleri kardeşler" düsturu sayesinde, İslami kültür dairesine bağlı olan tüm toplumlarla çeşitli alışveriş münasebetlerine giren Türkler; müzik hususundaki en parlak dönemini Osmanlılarla yaşamıştır (Tanrıkorur, 2011:20, akt. Özdek, 2012:33). Kendisinden önce gelen kültürel birikimi imparatorluk sanatıyla yoğurarak, Türk musikisinin en fazla gelişmiş, zenginleşmiş ve incelmış bölümünü temsil eden Osmanlı musikisi; Türk müzik kültürünün en önemli parçalarından birisini temsil etmiştir (Tanrıkorur, 2011:20, akt. Özdek, 2012:33). Osmanlı musikisinde nesilden nesile aktarım meşk yoluyla gerçekleştirilmiş, bu aktarımda Mehterhane, Mevlevihane, Enderun, musiki esnafı loncaları ve özel meşk haneler olmak üzere 5 değişik atmosfer büyük rol oynamıştır (Tanrıkorur, 2011:20, akt. Özdek, 2012:33).

4.2. CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MÜZİK KÜLTÜRÜ

Cumhuriyetin ilan edilmesi ile birlikte, çağdaş, modern ve yenilikçi bir devlet kurulması fikri ile hareket eden Mustafa Kemal Atatürk, sanat alanında da birçok reforma imza atmıştır. Atatürk, 1934 yılında TBMM'nin açış konuşmasında şunları söylemiştir: "Arkadaşlar, güzel sanatların hepsinde ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu yapılmaktadır, ancak bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan Türk musikisidir" (Şen, 1998:632) sözlerine yer vermiştir.

Şen, bu dönem ve sonrasında şu şekilde bahsetmektedir; Atatürk'ün müzik kültürü devrimi hakkındaki direktiflerinden sonra harekete geçilmiş ve bir müzik kurultayı toplanmıştır. Zamanın Millî Eğitim Bakanının daveti üzerine toplanan kurultayda ihtisas komisyonu şu kişilerden oluşturulmuştur;

- Ahmet Adnan Saygun
- Cevat Memduh Altar
- Ferit Alnar
- Halil Bedii Yönetken

- Ulvi Cemal Erkin
- Necil Kâzım Akses
- Ekrem Zeki Un- Viyolonist Cezmi
- Cemal Reşit Rey

İhtisas komisyonunun aldığı ilk kararlar üç maddede özetlenebilir:

- Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü kurulması,
- Devlet Musiki ve Tiyatro Akademisi'nin kurulması,
- Musiki Muallim Mektebi'nde musiki pedagojisi şubesinin açılması, olmuştur.

Alınan kararların uygulanması için harekete geçildi.1935 Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO) kuruldu. 1936'da Musiki Muallim Mektebi, Ankara devlet konservatuvarına dönüştürüldü. 1939' da müzik öğretmeni yetiştirme işini Gazi Eğitim Enstitüsü yüklendi. 1949'da Devlet Opera ve Balesi kurulmuş daha sonraki yıllarda ve günümüze kadar müzik eğitimcisi ve sanatçı yetiştiren yükseköğretim kurumlarının sayısı giderek artmıştır (1998:632-633). Ülkemizde ilk Türk müziği eğitimi veren konservatuvar olan İstanbul Teknik Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ise 1975 yılında açılmıştır.

5. KONUYLA İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

Konuyla ilgili olarak Osman İlbaş 'Dodurga Boyu Halk Kültürü (Araştırma-İnceleme) Yüksek Lisans Tez çalışmasında Sivas/Zara/Dodurga, Denizli/Acıpayam/Dodurga ve Bilecik/Bozüyük/Dodurga beldelerinin doğum, evlenme, ölüm ve inanç pratiklerini kapsayan bir çalışma düzenlemiştir. Tezin içeriğinde sözel halk edebiyatı unsurları ele alınmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DODURGA HALK KÜLTÜRÜNDE DÜĞÜN GELENEKLERİNİN İNCELENMESİ

1. PROBLEM CÜMLESİ

Bu kısma kadar yapılan açıklamalar doğrultusunda, araştırmaya konu olan problem cümlesi “Dodurga Düğünlerinin, Müzik, Gelenek ve Yapılış Biçimleri Nelerdir?

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada, günümüzde yerel halk kültüründe düğün örneklerinin geleneksel bir şekilde yaşatıldığı Bozüyük ilçesi Dodurga Beldesi halk kültüründe var olan düğün geleneklerinin tespit edilmesi ve bunların kayıt altına alınması amaçlanmıştır.

3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu çalışma, Dodurga halk kültürüne ait unsurların tespit edilmesi, kayıt altına alınması ve gelecek kuşaklara aktarılması açısından önem arz etmektedir. Aynı zamanda çalışma, somut olmayan sözlü kültür ürünlerinin ortaya çıkarılması ve bunların sürdürülebilirliği açısından da önemlidir.

4. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

Araştırma için uygun görülen veri toplama yöntemlerinin, çalışmanın amacına ve problem çözümüne uygun olduğu,

Araştırma için bilgi ve görüşüne başvurulacak kişilerin alanlarında uzman oldukları,

Araştırmada görüş ve bilgisine başvurulacak kişilerin verdiği bilgilerde gerçekçi ve samimi olduğu, sayıltılarından hareket edilmiştir.

5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma, Dodurga halk kültüründe tespit edilen düğün gelenekleri, kına ve düğün türküleri gibi yörede varlığı devam eden unsurlar temel alınarak sınırlandırılmıştır.

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren, örneklem, verilerin toplanması, bulgular ve yorum kısımları açıklanmıştır.

6. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada araştırma modelleri içinde yer alan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelinin yanı sıra gözlem ve görüşme tekniklerine de yer verilmiştir. Karasar’a göre tarama modeli:

Geçmişte ya da o anda var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyen tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan her neyse onları değiştirme ve etkileme çabası yoktur bu modelde. Bilinmek istenen şey meydanaadır. Amaç o şeyi doğru bir şekilde gözlemleyip belirleyebilmektir. Asıl amaç değiştirmeye kalkmadan gözlemektir (1984:79).

Alan araştırması esas alınarak yapılan bu araştırmada verilerin toplanması gözlem ve görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sağlıklı ve doğru verilerin belgelenecek tespit edilmesi için fotoğraf makinesi, video kamera, ses kayıt cihazı gibi araçlardan faydalanılmıştır.

İnsan yaşamında, görüşmenin önemli ve bir o kadar da eski bir yeri vardır. Görüşme, şahısların, farklı konulardaki bilgi, düşünce, tutum ve davranışları ile bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinde en kestirme yol olarak kullanılagelmiştir. Bilindiği üzere görüşme tekniği halk bilimi çalışmalarında sıkça başvurulmuş bir yöntemdir. Görüşme tekniği Ekici’ye göre:

“Görüşme” veya “Mülakat” da diyebileceğimiz bu yöntemin kullanılması durumunda derlemeci ve anlatıcı-icracı bir arada bulunur. Derlemecinin önceden hazırladığı sorular veya görüşme sırasında kendiliğinden doğan sorular, derlemeci tarafından, “kaynak kişi” adı verilen anlatıcı-icracıya yöneltilir. Gerek sorulan sorular ve gerekse alınan cevaplar, ya yazılmak suretiyle ya da ses (teyp) veya ses ve görüntü (video kamera) kaydediciler kullanılarak kaydedilir (2015:71).

6.1. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Veri toplama sistematik şekilde kurulan bir çalışmada, elde edilecek hedefin üzerine ilk bilgilerin toplanması ve değerlendirmesi olarak ifade edilebilir.

Araştırmada Dodurga halk kültüründe yer alan düğün geleneklerini incelemek ve kayıt altına almak için, literatür tarama, gözlem ve görüşme yöntemlerinden faydalanarak veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir.

Ekici'ye göre gözlem; Bu yöntem bizzat alanda derleme çalışması sırasında kullanılması gereken bir yöntemdir. Derlemecinin alan çalışması sırasında bu yöneme yönelmesi mümkündür. Gözlem yöntemini kullanmadaki temel amaç, halk bilgisi ürünlerinin bizzat yaratım ortamlarının içine girmek, halk bilgisi ürünlerinin yaratıldığı ortam ve bağlamın bizzat içinde yer alıp, yaşayarak kaydetmektir (2015:67)

6.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Bu araştırmanın evrenini Türkiye, örneklemini ise Bilecik'in Bozüyük ilçesine bağlı Dodurga Beldesi halk kültüründe bulunan düğün gelenekleri oluşturmaktadır. Evren ve örnekleme yönelik olarak Lin; .

Araştırma probleminin cevaplanmasıyla ilgili olan bütün insanların oluşturduğu gruba araştırmanın evreni denir. Eğer araştırmacı Türkiye'de oy kullanan kadınlar üzerinde bir çalışma yapacaksa araştırmanın evreni Türkiye'de oy kullanan kadınların tümüdür. Örneklem de evrenin içinde bulunan ve evrene çıkarsama yapmaya uygun özelliklere sahip olan bir alt gruptur (1976, 146).

7. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

EŞ SEÇİMİ NASIL OLUR?

Dodurga'da eş seçimi bayramlar, Hıdırellez şenlikleri, düğünler gibi halkın bir araya toplandığı yerlerde gençlerin birbirini görmesi ya da erkek annesinin bir kızı beğenmesiyle gerçekleşir. Erkek annesi bir kızı beğendiğinde bunu oğluyla paylaşır ve oğlunun onayını almaya çalışır ya da bunun tam tersi olarak erkek çocuğu önce annesinin onayını alır sonra babaya anlatılır Dodurga'da eş seçimi genel olarak bu şekilde gerçekleşmektedir. Sonrasında kız tarafına haber gönderilerek talip olunur.

KIZ İSTEME TÖRENİ NASIL GERÇEKLEŞİR?

Dodurga'da düğünden önce kız isteme töreni gerçekleştirilir, iki aile haberleşip karar aldıktan sonra Perşembe akşamı erkek tarafı ellerinde ikramları ile kız istemeye gider bunun nedeni ise Perşembe akşamlarının kutsal olmasından kaynaklanmaktadır. Ülke genelinde bilindiği gibi Allah'ın emri Peygamberin kavli ile kız istenir, belde adetlerine göre kız tarafı kendini naza çeker ekonomik durumu bahane ederse, erkek tarafının hatırı sayılır büyükleri devreye girer latife ederek 'dutuk vermezsen bulaşık palasını ver' diyerek ekonomik sıkıntıya girmenize gerek yok biz kızınızı almaya geldik demek ister. Kız tarafı karşı taraftan emin olduktan sonra kızlarına talip olan erkek tarafını beğenirlerse kızımızı verdik deyip bir mendil verirler buna dutuk ismi verilir. Dutuk alındıktan sonra ilk söz kesilmiş olur ve dünürlük başlamış olur.

İLK SÖZ KESİLDİKTEN SONRA NELER YAPILIR?

İlk söz kesildikten sonra alınan dutuk ile birlikte nişan tarihi belirlenir ve dünürlük başlar. Erkek ailesi, gelinini yakından tanımak ister ve erkeğin aile büyükleri sırasıyla babaannesi, anneannesi, annesi, yengeleri, halası, teyzesi hiyerarşik düzen içerisinde evlenene kadar düğün tarihine bağlı olarak 15 günde bir ya da ayda bir hamama götürüp gelini kendilerine yakınlaştırıp samimiyet kurmak isterler. Kız hamamı sırasında gelin olacak kız da erkeğin ailesini yakından tanır ve düğüne kadar samimiyet kurar. Bu hamamın yapılmasının en büyük nedeni ise gelinin düğün olana kadar kayınvalidesinin evine gitmesinin yasak olmasıdır, dolayısıyla gelini tanımak amacıyla yapılan bir tanışma âdetidir. Kız hamamı düğün günü gelinceye kadar devam eder.

NİŞAN TÖRENİ

Dodurga'da nişan töreninin bütün masrafları erkek tarafına aittir. Nişan töreni için gelinin giyeceği takımları, varsa kız kardeşinin kuaför masraflarını, gelinin giyeceği nişan elbisesi, nişanda müzik yapan ekibin ücreti, dağıtılacak yemeğin masrafları da dâhil olmak üzere her şeyi erkek tarafı karşılamaktadır.

NİŞAN TÖRENİ HANGİ GÜNLER OLUR?

Beldede nişan törenleri genel olarak Cuma ve Cumartesi günleri yapılmaktadır.

NİŞAN TÖRENİNDEN ÖNCE YAPILAN HAZIRLIKLAR NELERDİR?

Dodurga'da nişan töreni için önceden alışverişe çıkılır ve törende giyilecek elbiseler alınır, kuaförden randevu alınır, nişan yapacak aile her kapıyı dolaşarak eş dost akraba herkese “nişanımız var” diyerek törene davet eder.

GELİN VE DAMAT NİŞAN TÖRENİNDE NE TÜR ELBİSE GİYERLER?

Törende damat kendi seçtiği bir takım elbise giyer, gelin de önce kendi seçtiği elbiseyi giyer eğer isterse ilerleyen saatlerde törede telli adı verilen yöresel düğün kıyafetini giyer.

NİŞAN TÖRENİ NASIL OLUR?

Nişan günü öğleden sonra gelin ve damat kuaföre giderler; yanlarında en yakın birer arkadaşları ve yengeleri bulunur. Akşama yakın kuaförde işleri biter törene hazır vaziyette eve gelip yemek yerler. Tören öncesi saat 17.00'da misafirlere yemek servisi yapılır, bu sırada müzik ekibi gelir ve tören saatine kadar nişanı olan evin önünü organize eder. Tören genel olarak 19.00-20.00 saatlerinde müzik ekibinin çiftin ismini anons ederek dans etmeleri için alana davet etmesiyle misafirlerin alkışları eşliğinde çiftin ilk dansıyla başlar ve ardından herkesin göreceği şekilde bir yere geçerler. Sonrasında ailenin ileri gelenlerinden birisi çifte iyi dileklerini belirten bir konuşma yapar ve ardından yüzüklerini takıp kurdelesini keser. Bu sayede nişan akdi yapılmış olur. Sonrasında takı töreni başlar ve yine aile büyükleri önde olmak üzere sırasıyla bütün misafirler hediyelerini gelin ve damadın üzerindeki kurdeleye iğne ile takarlar. Takı töreninden sonra çift üzerindeki takılarla çiftetelli oyun havası ile oynarlar sonra takılarını bırakmak üzere eve girerler. Bu sırada aile üyeleri oyun oynamaya devam ederler. Takılarını eve bırakan çift oyun alanına geri dönerek eğlenceye devam ederler.

NIŞAN TÖRENİNDE HANGİ OYUN HAVALARI OYNANIR?

Dodurga da nişan gecelerinde ilk olarak yavaş güncel şarkılarla nişanlı çift dans eder sonrasında ikinci şarkı ile orada bulunan bütün çiftler davet edilerek dans edilir. Ardından düyek usulünde çiftetelli, 2/4 usulünde oyun havaları ile gece devam eder. Beldede nişan ve düğün gecelerinde genel olarak Erik Dalı Gevrek, Sevda Olmasaydı, Bahçe Duvarından Aştım, Sallan Boyuna Bakayım, Zeytinyağı Yiyemem Aman, Arpa Buğday Daneler, Kesik Çayır Biçilir mi?, O Şirin Sözlerine, Misket Oyun Havası, Hüdayda, Bir Dalda İki Kiraz, Şeker Oğlan ve Ankara oyun havaları gibi hareketli türküler eşliğinde eğlenilmektedir.

NIŞAN KINA VE DÜĞÜN GECELERİNDE HANGİ ÇALGI ALETLERİ KULLANILMAKTADIR?

Geçmişte yörede ince saz olarak adlandırılan keman, klarnet, cümbüş ve darbuka ile yapılan düğün ve nişanlar günümüzde teknolojinin de etkisiyle org isminin verildiği elektronik tuşlu ve ritimli bir cihaz eşliğinde elektro bağlama ile yapılmaktadır. Beldede bulunan bazı sakinler ince sazdan vazgeçmeyip geleneksel çalgıyı nadiren de olsa düğünlerinde hala uygulamaktadır.

DÜĞÜNE HAZIRLIK DÖNEMİNDE NELER YAPILIR?

Düğüne hazırlık döneminde gelin ve damat alışverişe çıkarlar, yanlarında kardeşleri, yengeleri, anne ve babaları olur. Alışverişte gelin damat bohçası hazırlanır. Bu bohçanın içeriği kişisel eşyalardan oluşmaktadır. Sonrasında kına gecesi elbiseleri ve düğün için gelinlik ve damatlık alınmaktadır. Aile büyükleri düğünde gelen misafirlere ikram etmek üzere hazırlanacak yemeklerin malzemelerini tedarik eder. Düğünden bir gün önce ailenin büyükleri büyük kazanlarda yemekleri kendileri pişirirler ve düğüne gelen misafirlere düğün günü ikram ederler.

DÜĞÜNLER HANGİ GÜNLER YAPILIR VE KAÇ GÜNDÜR?

Düğünler dört buçuk gün sürer ve mutlaka Perşembe akşamı başlar Pazartesi günü öğleden sonra tam olarak son bulur.

DODURGA DA EVLENME YAŞI KAÇTIR?

Geçmişte 14-15 yaşlarında gerçekleştirilen evlilikler günümüzde 18 ile 25 yaşları arasında gerçekleştirilmekte olup askerliğini yapmayan ve iş sahibi olmayan erkekler aile büyükleri tarafından görücü olarak kabul edilmemektedir.

EVLENEN ÇİFTİN EV EŞYALARINI KİM ALIR?

Eve alınacak eşyalar iki kısım olarak ayrılır ve bir kısmını erkek evi bir kısmını da kız evi alır. Erkek tarafı halk arasında misafir odası olarak tanımlanan oturma grubunu, yatak odası takımı, buzdolabı ve çamaşır makinesi alır, kız tarafı ise bulaşık makinesi, oturma odası takımı ve mutfak eşyalarını alır.

GELİNE TAKILAN ZİYNET EŞYALARI NELERDİR?

Dodurga da normal şartlar altında erkek tarafı geline takı olarak 7 adet bilezik, zincirli beşi bir yerde, set olarak ifade edilen pırlanta takımı, bileğine 7 adet çeyrek altından oluşan bileklik takı olarak hediye edilir. Gelinin anne ve babası da birer adet bilezik hediye eder. Genel olarak ziynet eşyaları bu şekilde ifade edilebilir.

TOPLAM DÜĞÜN GİDERLERİ ORTALAMA NE KADARDIR?

Dodurga da ortalama bir düğün masrafı her ailenin bütçesine ve kendi aralarında ki anlaşmaya bağlı olarak değişmektedir. Ancak genel ortalamaya bakılacak olursa 90.000 ile 120.000 Lira arasında değişiklik göstermektedir.

DÜĞÜN BAŞLANGICI GAVİL ALMAK

Perşembe günü ikindi namazı çıkışında iki ailenin tüm akrabaları tanıdıkları dostları namazın kılındığı camiin önüne toplanır. Camii imamı evlenecek çifte iyi temennilerde bulunup dua eder. Kız tarafı bu duadan sonra cemaate ve orada bulunan eş, dost ve akrabalarına şerbet dağıtır ve gelinin kardeşi ya da yeğenlerinden biri tepsi ile dolaşır şerbet içenlerden bahşiş toplar, orada bulunan insanlar gönlünden ne koparsa

düğün sahibine armağan eder. Sonrasında kız tarafı erkek tarafına işlemeli bir havlu hediye eder bu havluya ve yapılan bütün işlemlere yöre halkı tarafından “gavıl almak” denilmektedir. Bu işlem yapıldıktan sonra orada bulunan damat tarafı ve akrabaları gelin evine bohça götürür, bohçanın içinde geline ait özel eşyalardan oluşan hediyeler verilir ardından yemek yenir, muhabbet edilir ve cemiyet dağılır. Genel olarak Perşembe akşamları çalgı çalınmaz fakat istisnalar da bulunmaktadır.

DÜĞÜNE DAVET (TEL, KINA VE ÇÖREK, HELVA)

Dodurga’da düğün davetleri eskiden nasılsa şimdi de öyle devam etmektedir. Perşembe günü gavıl alındıktan sonra akşam namazının hemen ardından gelinin yengeleri ikişerli guruplar halinde Dodurga’nın 3 mahallesine dağılır ve her kapıyı tek tek çalarlar her haneye bir tel ve kâğıda sarılmış az miktarda kına ikram ederek düğünlerinin olduğunu bildirir ve Cuma akşamı kına gecesine katılmaları için davette bulunurlar. Verilen tel ve kına davet edilen kişinin kızı veya gelini varsa kına gecesine gelirken teli saçına bağlar kınayı da avucuna yakarlar.

Cuma günü erkek tarafının yengeleri 3 mahalle arasında görev paylaşımı yapar ve bu sefer davet için içine helva doldurulmuş çörekler her haneye birer adet dağıtılarak Cumartesi akşamı düğüne davet gerçekleştirilmiş olur.

CUMA AKŞAMI NELER YAPILIR?

Cuma akşamı kız evi önünde kına gecesi yapılmaktadır. Saat 17.00 sularında müzik gurubu gelip ses sistemi ve sahne hazırlığını yapar bu sırada misafirlere yemek servisi de yapılmaktadır. Saat 20.00’da müzik ekibinin çiftin ismini anons etmesiyle kına gecesi başlar ve misafirlerin önüne çıkan çift alkışlar eşliğinde ilk danslarını eder ve ardından çiftetelli oynar, sonra damat arkadaşlarının yanına gider. Damadın yokluğunda gelin ve arkadaşları kız kıza eğlenir çiftetelli ve Ankara oyun havaları oynarlar.

Kına törenine katılacak her bayan yörede adına telli denilen düğün kıyafetini giyer ve bu şekilde kına gecesine katılır. Gelin hanım kına gecesinde kaftan adı verilen kınaya özel bir elbise giyer. Adetlere göre geline kına yakılırken gelin hanım avucunu açmaz ve kayınvalidesi avucunu açması için bir adet altın hediye eder böylelikle gelin avucunu açar ve kına töreni hediyeyle başlamış olur. Gelinin başının üstünde bir örtü açılır ve davetli misafirler tarafından ufak tefek hediyeler bu örtü içinde toplanır. Kına

yakma geleneğinde gelin ağlatılır ve beldenin yaşlıları tarafından yöreye ait, Aliye Kız türküsü ve ülke genelinde olduğu gibi gelinin etrafında dönerek yüksek yüksek tepelere, kınayı getir annem gibi herkesin bildiği kına türküleri seslendirilir. Saat 24.00'a doğru kına gecesi çiftetelli ile son bulur.

Şekil 1. Aliye Kız

YÖRESİ
BİLECİK/BOZÜYÜK/DODURGA

KİMDEN ALINDIĞI
NAZMİYE EYDİR
ÜMMÜ GÜLSÜM ALINTAŞ

DERLEYEN
AHMET ÖZEN

NOTAYA ALAN
AHMET ÖZEN

Aliye Kız

A li ye gız a man gül aş la mış ça na ğa

A gız a li ye

ha ma m dan çık tın sa rı saç lı

Aliye kız aman gül aşlamış çanağa,
Yel estikçe doldurur yanağa
A kız Aliye hamamdan mı çıktın sarı saçlı
Anadan mı ayrıldın gözleri yaşlı

On yıl geçse yar yolunu beklerim
Kahırlı sözleri yâre saklarım
A kız Aliye hamamdan mı çıktın sarı saçlı
Anadan mı ayrıldın gözleri yaşlı

Benim yârim yürümeye eğinir
Ali oğlan dağdan odun indirir
A kız Aliye hamamdan mı çıkın sarı saçlı
Anadan mı ayrıldın gözleri yaşlı

Gözümün yaşı değirmi döndürür
İflah etmez bu dert beni öldürür
A kız Aliye hamamdan mı çıktın sarı saçlı
Anadan mı ayrıldın gözleri yaşlı

CUMARTESİ GÜNDÜZ NELER YAPILIR?

Gelin ve damadın yengeleri, düğüne gelen davetliler yöreye ait olan ağır örtme ve kirliklerini giyerek kız evinin önünde toplanırlar, annesi ile evden çıkan gelini ortalarına alıp başına, yörede al örtme olarak bilinen yüzünü kapatacak şekilde kırmızı bir şal örtülür. Yörede gelin ağıtı olarak bilinen Aliye Kız adlı türküyü gelin ağlatılır. Hamamın önüne gelindiğinde yine gelin ağıtını seslendirilir, hemen ardından hamama girilir hamamcı çağırılarak halka oluşturulur ve gelinin etrafında dönerek yörede seslendirilen “aylar doğdu günler doğdu” ilahisi okunur. Hamamdan çıkınca gelin yöresel kıyafetlerini giyer al örtme ile yüzü örtülür. Bütün bu ritüeller bittikten sonra herkes gelin evine gider ve orada düğün yemeği yerler.

Şekil 2. Aylar Doğdu (İlahi)

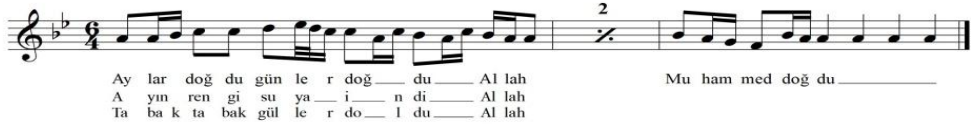
YÖRESİ
BİLECİK/BOZÜYÜK/DODURGA

DERLEYEN
AHMET ÖZEN

KİMDEN ALINDIĞI
SELİME KÜPLÜ
NAZMİYE EYDİR
HABİBE KABA

NOTAYA ALAN
AHMET ÖZEN

Aylar Doğdu (İlahi)

CUMARTESİ AKŞAMI NELER YAPILIR?

Cumartesi günü güneş battığında düğün eğlencesi başlar. Evlenecek çift bu akşam gelinlik ve damatlık giyerler. Beldede çalgı olarak günümüzde org, elektro bağlama, asma davul ve bir solistten oluşan müzik guruplarıyla düğünler yapılmaktadır. Öncelikle iki saat gelin evinde eğlendikten sonra bütün cemiyet toplanır ve damat evinin önüne gider gece yarısına kadar damat evinde eğlence devam eder ve damadın babası düğünü bitirene kadar eğlence devam eder.

PAZAR SABAHI GÜVEY HAMAMI NASIL YAPILIR?

Pazar günü öğleden önce damat evinin önünde bütün erkek misafirler toplanır ve davul zurna eşliğinde evden damadı alırlar. Topluluk hep birlikte oyun havaları eşliğinde belde hamamının önüne gider. Evden hamama gidene kadar çalgılar tarafından genellikle çiftetelli çalınır. Eş dost ve akrabalarından oluşan topluluk hamamın önünde bir daire oluşturur. Damat her arkadaşıyla çiftetelli eşliğinde bir tur oyun döner ve bu turun sonunda eşlik eden arkadaşı damadın yakınları tarafından hamam önündeki ham pınarının oluğuna atılıp ıslatılır. Bu işlem orada bulunan herkes ıslanana kadar devam eder ve en son damat da pınara atılır hemen ardından bütün arkadaşlarla hamama girilir temizlenip kurulan topluluk temiz elbiseler giyip oyun havaları eşliğinde damat evine geri döner. Düğün evinde yemek yenildikten sonra gelin almak için hazırlık yapılır ve damat evinden hareket eden bir gurup araçla gelin almaya gidilir. Gelin, evinden çıkarılırken tekbirler getirilir, davet edilen imam tarafından dualar okunur ve yeni yuvasında mutlu olması için iyi dileklerde bulunulur ve yeni evine uğurlanır.

PAZAR AKŞAMI NELER YAPILIR?

Gelin alınıp damat evine getirilir yatsı namazından sonra gelin tarafı ve akrabaları ellerinde bir tavuk, çörek adı verilen hamur işi ve helva ile gelin görmeye gelirler. Bütün yapılan bu işleme tavuk bohçası ismi verilir. Helva ve çörekler orada bulunanlara dağıtılır.

PAZARTESİ SABAHI DÜĞÜNÜN SON GÜNÜ NE YAPILIR?

Pazartesi sabahı damat evinde akrabalar toplanırlar cd çalar eşliğinde ya da canlı çalgı eşliğinde oyun havaları oynarlar. Bu sırada gelinin koltuk altlarına ekmek, ellerine de buğday verilir bu şekilde oyuna başlar ve buğdayları saçarak ekmekleri de bölüp gelenlere ikram eder ve elinin bereketli olması temenni edilir. Sonrasında yemek dağıtılır, gelinin arkadaşları çeyiz görmeye gelirler ve böylece düğün sona ermiş olur.

DÜĞÜN SIRASINDA GİYİLEN YÖRESEL KIYAFETLER

Şekil 3. Ağır örtme ve elmasiye.

Şekil 4. Telli adı verilen elbiseler.

Şekil 5. Ağır örtme kadife şalvar ve al örtme.

DÜĞÜNLERDE HANGİ OYUN HAVALARI ÇALINIR?

Dodurga düğünlerinde genel olarak 2/4 usulünde oyun havaları, çiftetelli ve Bilecik yöresine ait 9/8 usulünde karşılama oynanmaktadır. Çiftetellilerin müzikal yapısında ve çalınışında saz ustasının kişisel yorumu ve serbest çalımı göze çarpmaktadır. Genel olarak düyek usulünde dem tutan bir mızraplı sazın eşliğinde keman, klarnet ve ya elektronik bağlamanın taksimi ile öne çıkan karakteristik duyum yöredeki eserlerin özelliğini göstermektedir. Beldede çiftetelliye ince hava adı verilmektedir ve kadın oyunu olarak öne çıkar. Erkekler çiftetellinin kıvrak figürlerinden ve hafif üslubundan dolayı oynamaktan kaçınmaktadır, fakat belde halkı yenilerde değişen dünyanın gündemine uyum sağlanmakta ve bu tür ayrımlara itibar etmeyerek her düğünde kadın erkek ayrımını önemsemeden her düğünde bıkmadan usanmadan çiftetelli oynanmaktadır. İnce hava oyununda temel olarak ritim omuza ve vücuda yansıtılmaktadır. Omuzlar, göğüs ve göbek kısmını ritme göre oynatmak bu oyunun karakterini ortaya koymaktadır.

Karşılama oyunu erkekler tarafından son derece dinamik ve hareketli olarak oynanmaktadır. Usul bakımından dokuz zamanlıdır. Bu oyunlar yörede şimşir ağacından yapılmış kaşıklarla oynanmaktadır. Dodurga ve çevre ilçelerinde kullanılan oyun kaşıkları diğer illerde bulunan kaşıklardan boy olarak daha kısa ve sapında püsküller bulunmaktadır. Kına gecesinde gelin ağlatırken beldeye ait Aliye Kız adlı türkü seslendirilir. Genel olarak beldenin oyun kültürüne Orta Anadolu oyun havaları hâkimdir.

NIŞAN, KINA GECESİ VE DÜĞÜNLERDE ÇALINAN OYUN HAVALARININ
NOTALARI

Şekil 6. Güvercin Uçuverdi

GÜVERCİN UÇUVERDİ
(MİSGET)

derleyen : muzaffer sarısozen

kaynak : mehmet hulisi koçer

nota : muzaffer sarısozen

yöre : ankara

(SAZ.....)

Gü ver cin ü tu ver di
Gü ver ci ni mu yur mu

ka na di na sı ver di ben yan di mu man e loğ lu de gıl mi
çağır sa mu ya nır mi " " " " se no ra da ben bur

da a ma na man sev di de ka pı ver di a be nim ha ci ya rım
da " " " " bu na can da ya nır mi deniz su su za tur mu

ba sı mun ta ci ya rım el ler ba na u ci maz sen ba ri a ci ya rım
di bi kumsu zo lur mu ben mür tü ye da niş tim yı gıl yar sı zo lur rım

(SAZ.....)

OYUN KISMI

Güvercin uçuverdi,
Kanadın açıverdi...Ben yandım aman,
El oğlu değil mi...aman aman
Sevdi de kaçıverdi.

A benim hacı yarım,
Başımın tacı yarım.
Eller bana acımaz,
Sen bari acı yarım.

Güvercinim uyur mu,
Çağırırsam uyanır mı...Ben yandım aman
Sen orada ben burda...aman aman
Buna can dayanır mı.

Deniz susuz olur mu,
Dibi kumsuz olur mu.
Ben mühtüye danıştım,
Yiğit yarsız olur mu.

Şekil 7. Erik Dalı Gevrektir

ERİK DALI GEVREKTİR

Notaya Alan: Turan Tosun

A R A
M U Z İ K

ERİK DA LI GEVREK TİR ERİK DA LI GEVREK TİR A MANIN BAS MA YA GE LMEZ
ELİN İZİ NA ZİK TİR ELİN İZİ NA ZİK TİR A MANIN KÜS ME YE GE LMEZ

HAYDİ BAS MA YA GE LMEZ EL LER OY NA SIN EL LER DİL LER KAY NA
HAYDİ KÜS ME YE GE LMEZ

SIN DİL LER EL LER NE DER SE DE SIN LER O DİL LERİ YE SIN LER

Erik dalı gevrektir
Amanın basmaya gelmez
Haydi basmaya gelmez
Elin gızı nazıktır
Amanın küsmeye gelmez
Haydi küsmeye gelmez

Erik dalı gevrektir
Amanın eğmeye gelmez
Haydi eğmeye gelmez
Elin gızı nazıktır
Amanın değmeye gelmez
Haydi değmeye gelmez

Eller oynasın eller
Diller gıynasın diller
Eller ne derse desinler
O dillerini yesinler

Şekil 8. Arpa Buğday

ARPA BUĞDAY DANELER

derleyen : nida tüfekçi

kaynak : aysel sezer

nota : nida tüfekçi

yöre: yozgat-akdağmadeni

SÜRESİ:

♩ : 100

AR PA BUĞ DAY DA NE LER A MAN
AR PA BUĞ DAY CE CO LUR
AR PA BUĞ DAY SE CE RİM
AR PA BUĞ DAY SE CE RİM
HA NE LER A MAN YI KIL SIN MEY HA NE LER
LE CO LUR, GE CE RİM, GE CE RİM
TER Zİ E LİN KI RİL SIN A MAN TER Zİ
ME YİL VER ME GU ZE LE, KI NA MA YIN AH BAP LAR, ME YİL KI NA
E LİN KI RİL SIN A MAN DAR GE Lİ YOR
VER ME GU AH ZE LE AY RIL MA SI, MA YIN BAP LAR GU ZEL LE RI
DÜĞ ME LER A MAN DAR GE Lİ YOR DÜĞ ME LER
GU CO LUR, SE CE RİM, SE CE RİM
A MAN DÖ NE DÖ NE DÖ NE YAR GE YOR
YAN DIM GÜ LE GÜ LE GÜ LE HAR GE Lİ YOR

Şekil 9. O Şirin Sözlerine

O ŞİRİN SÖZLERİNE

derleyen : ist. rad. THM müd.

kaynak : neşet ertaş

nota : hamdi özbay

yöre : kırşehir

§

türkü sitesi

türkü sitesi

türkü sitesi

türkü sitesi

O şirin söz le ri ne hay ta nım göz le ri ne

bak ma el söz le ri ne gel ya nı ma gel gel gel

(gel ya nı ma gel (Saz ...

Sa kın el ler duy ma sın a ma n el ler gör me sin gel ya nı ma gel gel gel

(Saz ...

2. sayfa

Do mur cık na me le rin çö zü ver düğ me le rin gö re yin si ne le rin

Gel ya nı ma gel gel gel gel ya nı ma gel (Söz ...)

A man el ler gör me sin sa kın el ler duy ma sin

A man el ler gör me sin gel ya nı ma gel gel gel

Cilvelice nazlıca
Hem sazlıca sözlüce
Yar gizlice gizlice

Gel yanına gel gel
Gel yanına gel gel

Şekil 10. Halkalı Şeker

T.R.T. MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI

T.H.M. REPERTUAR No : 43

İNCELEME TARİHİ : 27. 1. 1973

2. İNCELEME TARİHİ : 1990

YÖRE

ESKİŞEHİR

KAYNAK KİŞİ

SATILMIŞ KILIÇ

SÜRE : 1 = 80

DERLEYEN

AHMET YAMACI

DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN

AHMET YAMACI

HALKALI ŞEKER

(SAZ - - - - -)

2.

HAL KA LI ŞE KER ŞAM FIS TIK
BEN BU YER KER HA NE YİM
GA LA BAK DE DE RE LE Rİ

A MAN AR PA LAR GA RA GİL ÇIK
A MAN YEL VU RUR PER VA NE YİM
A MAN YA Yİ LİR DE VE LE Rİ

(SAZ - - - - -)

2.

E GER BE Nİ SE VER SEN
Gİ DİN SÖY Nİ O YAR RE
GAL Kİ DA VER MIŞ OY NAR LAR

A MAN AL ÇE Yİ Zİ YO LA ÇIK
A MAN DER DİN DEN Dİ VA NE YİM
A MAN ŞU GIR KA E FE LE Rİ

HALKALI ŞEKER

- 2 -

HAL KA LI ŞE KER HA SI RET LİK ÇE KER
 HAL KA LI ŞE KER HA SI RET LİK ÇE KER
 HAL KA LI ŞE KER HA SI RET LİK ÇE KER

ÇOK SA LIN MA SEV Dİ ĞİM CA Hİ LIM AK LIM Gİ DER
 ÇOK SA LIN MA SEV Dİ ĞİM CA Hİ LIM AK LIM Gİ DER
 ÇOK SA LIN MA SEV Dİ ĞİM CA Hİ LIM AK LIM Gİ DER

GENÇTÜRK

HALKALI ŞEKER ŞAM FISTIK
 (AMAN) ARPALAR KARA KILÇIK
 EĞER BENİ SEVERSEN
 (AMAN) AL ÇEYİZİ YOLA ÇIK

HALKALI ŞEKER
 HASİRET LİK ÇEKER
 ÇOK SALINMA SEVDİĞİM
 CAHİLİM AKLIM GİDER

BEN BU YERDE HANEYİM
 (AMAN) YEL VURUR PERVANEYİM
 GİDİN SÖYLEN O YARE
 (AMAN) DİRDİNDEN DİVANEYİM

HALKALI ŞEKER
 HASİRET LİK ÇEKER
 ÇOK SALINMA SEVDİĞİM
 CAHİLİM AKLIM GİDER

GALABAK DERELERİ
 (AMAN) YAYILIR DEVELERİ
 GALKI DA VERMİŞ OYNARLAR
 (AMAN) ŞU GİRKA EFELERİ

HALKALI ŞEKER
 HASİRET LİK ÇEKER
 ÇOK SALINMA SEVDİĞİM
 CAHİLİM AKLIM GİDER

GALABAK : Yör, yöre adı
 GİRKA / KIRKA : Yör, yöre adı

1848

-Sabâ Türkü-
BİR DALDA İKİ KIRAZ

Nimsofyan

ARANAĞME---

Bir dal da i ki ki ce raz viz
Bir dal da i ki ki ce viz
Bi ri al bi ri be yaz niz
A ra mız der ri ya de niz
E ğer be ni se ver sen da
Sen o ra da ben bur da
Mek tu bu nu sık ca yaz
Ne bed kal dı ne be niz
Sal ta sa na sal ta sa na men di li ni
Gönder se ne gönder se ne sev di ği mi

D.C.
(SON)

-1- Bir dalda iki kiraz -2- Bir dalda iki ceviz -3- Bir dalda iki elma
Biri al biri beyaz Aramız derya deniz Birin al birin alma
Eğer beni seversen Sen orada ben burda Alnına yazılmışım
Mektubunu sıkca yaz Ne bed kaldı ne beniz İster al ister alma

Sallasana sallasana mendilini
Göndersene göndersene sevdiğimi

Şekil 12. Fidayda

FİDAYDA (HÜDAYDA)

derleyen : nida tüfekçi
kaynak : sadık ergun-bayram aracı
nota : nida tüfekçi
yöre : ankara

türkü sitesi

türkü sitesi

türkü sitesi

türkü sitesi

türkü sitesi

A MAN BUL GURU KAY NA DIR LAR

Söz

KAY DI BUL GURU KAY NA DIR LAR SE Rİ NE YA YI

türkü sitesi

türkü sitesi

LA DIR LA RI A MAN SE Rİ NE YA YI

Söz

LA DI RI LAR

BİZ DE A DET BÖY LE DİR A MAN BİZ DE A DET

BÖYÜ LE DİR GÜZE Lİ AĞ LA DİR LA RI

A MA NI ÇIR Kİ Nİ SÖY LE DİR LER

Fİ DAY DA DA AN KA RA LIM Fİ DAY Yİ DA

BEŞ YÜZ AL TIN YE Dİ Rİ DİM Bİ RA Yİ DA

ÇİT Tİ DE GEL ME Dİ NE FAY Yİ DA

BA ŞI NI DA YE SİN BU SE V DA

Saz...

AMAN DAMA ÇIKMA BAŞAÇIK

HAYDİ

ARPALAR GARA DILCIK

AMAN

EĞER GÖNLÜN VAR İSE

AMAN

GEY GALUCU YOLA ÇIK

AMAN

Şekil 13. Bahçe Duvarından Aşdım

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1343
İNCELEME TARİHİ: 25.5.1977

DERLEYEN
EMİN ALDEMİR

YÖRESİ
KAYSERİ

BAHÇE DUVARINI AŞDIM

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI

SÜRESİ: ♩ = 80

NOTAYA ALAN
EMİN ALDEMİR

BAH CE DU VA RI NI AS DI M BAH CE
HAY DA NO LU R HUY DA NO LU R HAY DA

DU VA RI NI AŞ DI M SAR MA SIK GÜ
NO LU R HUY DA NO LU R A RA BA TI

LE DO LÂŞ DIM SAR MA SIK GÜ
A MAN TAY DAN O LUR A RA BA TI

LE DO LÂŞ DIM ÖP TÛM SEV Dİ
A MAN TAY DA NO LUR BU GÜ ZEL Lİ

M HE LÂL LÂŞ DI M ÖP TÛM SEV Dİ M HE LÂL
K SOY DA NO LU R BU GÜ ZEL Lİ K SOY DA

Şekil 14. Zeytin Yağlı Yiyemem

Zeytinyağlı Yiyemem

(Anonim)

ARANAĞME.

Zey tin yağ lı yi ye mem a man Bas ma da fis tan u
As ma dan ü züm al dım Sa pı nı u

gi ye mem Bas ma da fis tan u gi ye mem SAZ. . .
zin al dım Sa pı nı u zin al dım

Se nin gi bi ca hi le mi Gel e fen dim i
Ve rin be nim yâ ri mi An nem den i

di ye mem Gel e fen dim di ye mem
zin al dım An nem den i zin al dım

Kaldım duman i çi dağ lar da Sevgi li yâ rim ne re ler de

Zeytinyağlı yiyemem aman	Asmadan üzüm aldım
Basma da fistan giyemem	Sapını uzun aldım
Senin gibi cahile	Verin benim yârîmi
Gel efendim diyemem	Annemden izin aldım

Kaldım duman içi dağlarda	Kaldım duman içi dağlarda
Sevgili yârîm nerelerde	Sevgili yârîm nerelerde

DODURGA DÜĞÜNLERİNDE ESKİDEN VE GÜNÜMÜZDE HANGİ ÇALGI ALETLERİ KULLANILMIŞTIR?

Geçmişte yörede ince saz olarak bilinen keman, klarnet, cümbüş ve darbuka sazları ile yapılan düğünler teknolojinin de ilerlemesiyle ince sazlar yerini org ismi verilen elektronik tuşlu ve ritimli bir cihaza ve eşlik olarak elektro bağlamaya bırakmıştır.

Şekil 15. Org.

Şekil 16. Elektro Bağlama.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dodurga düğünleri gelenek görenek ve adetleri şöyledir; ev önünde dört buçuk gün süren düğünlerin öncesinde yapılan hazırlıklar şöyledir; Düğünden aylar önce düğün günü kararlaştırıldıktan sonra ilk olarak orkestra, aşçı ve kameramandan rezerve alınır. Düğünde kullanılacak eşyalar ve geline ziynet alınır. Evlenecek çiftin ev eşyaları alınır ve düğünden önce ev yaşanmaya hazır hale getirilir. Düğün günü her iki tarafta evin camına ve ya balkonuna bayrak asar. Kasaba halkı çoğu birbirini tanıdığı için davetler hem kişisel hem de belediye binasından anons edilerek yapılır. Kişisel olarak yapılan davetler için gelin ve damadın yengeleri görevlendirilir. Gelinin yengeleri ağır örtme, şalvar ve kirlüklerini giyerek kına gecesine komşu ve akrabalarını davet etmek için kâğıt içine konulmuş az miktarda kına ve bir tel vererek davetlerini yaparken damadın yengeleri de komşu ve akrabalarını düğüne davet etmek için çörek ve helva dağıtarak davetlerini gerçekleştirir.

Dodurga'da düğünler Perşembe günleri ikindi namazından çıkınca alınan havlu ile başlar cemaatin namazda çıkmasıyla birlikte kız tarafından gelinin kardeşi ya da kız tarafından gelinin kardeşi ya da yeğenleri şerbet dağıtır ve içen herkesten bahşiş toplarlar. Sonrasında kız tarafı erkek tarafına işlemeli bir havlu armağan eder ve bunun adına “gavıl” ismi verilir ve bütün bu işlemler düğünün başlamasının nişanesi olarak kabul edilir. Bu yapılan adetlerden sonra damat tarafı gelin tarafına bohça götürür ve kız evinde yemek yenilir, muhabbet edilir. Genel olarak Perşembe akşamları çalgılı eğlenceler yapılmamakta olup istisnalar da görülmektedir.

Cuma günü ise kız evinin önünde akşam saatlerine doğru yemek verilir ve kına için hazırlıklar yapılır. Geceye katılacak olan kadın misafirler yöreye ait telli ve pullu olarak ifade edilen şalvarlarını giyerler. Gelin bu geceye özel kaftan ismi verilen kına elbisesini giyer. Kına merasimi başladığında her yörede çalınan kınayı getir aney, yüksek yüksek tepelere, Suzan Suzi ve son olarak yöreye ait Aliye Kız türküsü seslendirilir. Kına yakılırken gelin hanım avucunu açmaz ve kayınvalidesine seslenilir ‘gelin avucunu açmıyor’ diye kayınvalidesi geline bir adet altın hediye eder ve kına yakma töreni gerçekleşmiş olur.

Cumartesi günü öğlen saatlerinde damadın yengeleri ve gelinin kız arkadaşları ağır örtme, kadife şalvar ve kirlüklerini giyerek kız evinin önünde toplanırlar. Annesi ile

evden çıkan gelini ortalarına alırlar ve başına kırmızı bir örtü örterler toplu bir şekilde hamama doğru yürüyerek gidilir ve yolda Aliye Kız türküsü seslendirilir. Hamama girdikten sonra hamamcı çağırılır ve gelinin etrafında halka oluşturulur ve dönerek yöreye ait olan Aylar doğdu ilahisi seslendirilir. Yöredeki inanişaya göre bu ilahi okunmazsa ileri doğacak çocuk sağır ve dilsiz olarak dünyaya gelmektedir. Hamamdan çıkarken yine Aliye Kız türküsü ve çeşitli oyun havaları seslendirilerek kız evine geri dönülür. Akşam olduğunda düğün başlar öncelikle 2 saat kadar kız evinin önünde eğlence yapılır sonrasında erkek evine gidilir ve gecenin sonuna kadar erkek evinde eğlence devam eder.

Pazar günü sabah damadın erkek kardeşleri, arkadaşları, amcaları, dayıları, yeğenleri ve bütün erkek misafirleri erkek evinin önünde toplanır, damadı evden sağdıçı çıkartır ve en önde davul zurna ya da klarnet ile çalınan çiftetelli eşliğinde evden hamam önüne gidilir. Hamam önünde büyük bir daire oluşturulur ve damat her arkadaşı ve büyüğüyle bir tur çiftetelli oynar bu sırada diğer arkadaşları oyun oynayan kişiyi kucaklayıp hamam önünde bulunan ham pınarına atıp ıslatırlar. Orada bulunan herkes ıslatılana kadar bu işlem sürer ve ıslanan herkes doğrudan hamam girip temizlenir yeni kıyafetlerini giyer ve hamamdan topluca çıkıp düğün evine geri dönerler. Düğün evinde yemek yenildikten sonra gelin alıcı için hazırlık yapılır ve orada bulunan her araca bir havlu bağlanır. Bu araçlar gelin alıcı konvoyuna katılırlar ve erkek evinden kız evine hareket ederler. Gelin evinden çıkarılırken imam tarafından dualar okunur, tekbirler getirilir, annesi bir tepsi içine koyduğu bozuk para fıstık ve buğdayı etrafa saçarak kızının gittiği eve bereket götürmesi için yapılan bir adettir. Bu işlemler bittikten sonra gelin arabasına biner ve beldede kornalar çalınarak bir tur atılıp erkek evine dönülmektedir.

Erkek evine gelindikten sonra komşular gelin görmeye gelirler. Yatsı namazından sonra gelin tarafı ve akrabaları damat evine ellerinde çörek adı verilen hamur işi ve bit kaç pişmiş tavuk ve helva ile gelin görmeye gelirler. Çörek, helva ve tavuklar orada bulunanlara dağıtılır. Bu akşamda son olarak damadın arkadaşları damada lokum yedirir ve evine uğurlar.

Pazartesi sabahı damat evinin önünde toplanan misafirler cd çalar eşliğinde çalan oyun havaları ile eğlenirler. Maddi duruma göre canlı çalgı getirenlerde olabilmektedir. Bu gün düğünün son günüdür öğle vakitlerinde düğün son bulur.

Düğünlerde en çok yapılan yemekler ise; pirinç ve bulgur pilavı, mercimek, yayla ve şehriye çorbası, biber dolması, patates yemeği, tas kebabı, üzüm hoşafı ve kayısı hoşafı olarak göze çarpmaktadır.

Düğünde damadın takım elbise, gelin ise kına gecesinde bindallı düğünde ise gelinlik giydiği ifade edilmiştir.

Evlenen çiftlere destek olma amaçlı verilen hediyeler; öncelikle aile büyükleri anne baba olmak üzere bilezik ya da dengi olarak büyük altın, hala, teyze, amca, dayı gibi yakın akrabalar çeyrek altın, daha uzaktan olan akrabalar da maddi durumuna göre bir miktar para hediye ettiği gözlemlenmiştir.

Yapılan incelemelere göre Dodurga'da düğünler genel dört buçuk gün sürmekte olup düğün öncesine ve sonuna gelene dek hangi gelenek ve göreneklerin yapıldığı tespit edilmiştir. Yörede düğünler eskiden ince saz olarak tabir edilen keman, klarnet, cümbüş ve darbuka ile yapılırken şimdilerde bu sazların yerini org, elektro bağlama almıştır.

Dodurga'da yapılan bazı gelenek ve göreneklere maddi durumları imkân vermeyen aileler düğünü daha sade hale getirip iki günde yaptığı da ifade edilmiştir.

Elde edilen veriler doğrultusunda özellikle Anadolu köy ve beldelerinde düğünler geçmişteki gibi devam etmekte gelenek ve göreneklerini korudukları gözlemlenmektedir. Yapılan bu düğünler kültürümüzü korumakta ve gelecek nesillere aktarmakta önem arz etmektedir. Bu bağlamda kültürümüzü, gelenek ve göreneklerimizi koruyup geleceğe miras bırakmak adına bu tür çalışmaların daha çok yapılması ve yapılan çalışmaların bilimsel ortamlarda sunulması fayda sağlayacaktır. Akademik kitap ve dergilerde yayınlanması dijital ortama aktarılıp gelecek nesle hizmet verecek şekilde düzenlenmesi, Kültür Bakanlığı ya da il kültür müdürlüklerince desteklenmeli yazılı, görsel ve sesli olarak kayıt altına alınması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akat, A. (2011). *Değişim ve (B)ağsal Düşünce*. Kütahya: II. Ulusal Hisarlı Ahmet Sempozyumu
- Balkaya, A. (2007). Türk Toplumunda Temsil Getirme Geleneği Ve Mevlana'nın Gelenek İçerisindeki Yeri <https://docplayer.biz.tr/9566983-Turk-toplumunda-temsil-getirme-gelenegi-ve-mevlana-nin-gelenek-icerisindeki-yeri.html> (Erişim Tarihi: 26.04.2019).
- Bilgin, T. (2015). *Milli Mücadele Döneminde Bilecik*, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Yayınları.
- Coşkun, A. (2005). *Sosyal Değişme Ve Dini Normlar*, İstanbul: Rağbet Yayınları.
- Ekici, S. (2013). *Gaziantep Barak Müzik Kültürü*, Gaziantep: Logos Matbaacılık.
- Erman, A. (2014) *Türk Halk Bilimi*, Karahan Kitabevi.
- Güvenç E. (1996). *İnsan Ve Kültür*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kaplan, A. (2013). *Kültürel Müzikoloji*, Önsöz Basım Yayıncılık.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Metodu*, Ankara: Nobel Akademik Yayınları
- Lin, N. (1976). *Foundations of Social Research*, McGraw-Hill, USA. <http://www.bingol.edu.tr/media/210799/sayt-bolum12-Arastirma-Evreni-Orneklem-Secimi-ve-Olcum.pdf> (Erişim Tarihi: 26.03.2019).
- Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi(MEGEP), (2006). *Anadolu Halk Kültürü*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Özdek, A. (2012), *Türk Müzik Kültürünün Oluşumuna Öncülük Eden Bileşenlere Genel Bir Bakış*, Batman Üniversitesi, Yaşam Bilimleri Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, ss.29-36.
- Sümer, F. (1972). *Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları*, Ankara Üniversitesi Basımevi 1972 Ankara.
- Şen, Y. (1998), *Atatürk, Cumhuriyet ve Türk Müziği*, ERDEM İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, Cilt: 11 - Sayı: 32, ss. 631-636.
- Tanrıkorur C. (2011), *Osmanlı Dönemi Türk Musikisi*, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Turgut, V. (2015). *Osmanlı Devletinin Kuruluş Coğrafyasında Vakıflar ve Şehirleşme (16.yy Bilecik ve Çevresi)*, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Yayınları.
- Uçan, A. (2016). *Türk Müzik Kültürü*, Ankara: Evrensel Müzik ve Yayınevi.
- Ünal, S. (2012). *Bosna-Hersek Tarih Ders Kitaplarında Osmanlı Tarihi ve Osmanlı/Türk Algısı*, (Uzman Tezi) T.C. BAŞBAKANLIK Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Uzmanlık Tezi.
- Yılmaz, K. (2004) *Geçmişten Günümüze Bozüyük*, Bozüyük Ticaret ve Sanayi Odası: Mert Basın Yayın Kâğıtçılık Reklam San. Tic. Ltd. Şti.

EKLER DİZİNİ

Ek 1. GÖRÜŞME YAPILAN KAYNAK KİŞİLERİN LİSTESİ VE GÖRÜŞME SİRASINDA ÇEKİLMİŞ FOTOĞRAFLAR

Adı Soyadı	Doğum Tarihi	Doğum Yeri	Görüşme Tarihi
Abdullah Altıntaş	20.03.1964	Dodurga/Bozüyük	(30.03.2019)
Âlime Sevinç	16.02.1962	Bozüyük	(10.03.2019)
Ayşe Arslan	10.10.1950	Dodurga/Bozüyük	(10.03.2019)
Ayten Tuna	01.10.1960	Dodurga/Bozüyük	(10.03.2019)
Emine Kenar	01.03.1950	Dodurga/Bozüyük	(10.03.2019)
Fadime Derepınar	04.03.1952	Dodurga/Bozüyük	(10.03.2019)
Fadime Kenar	03.07.1950	Bozüyük	(10.03.2019)
Habibe Gökkaya	01.03.1945	Dodurga/Bozüyük	(10.03.2019)
Hatice Durgut	06.01.1966	Dodurga/Bozüyük	(10.03.2019)
Kezban Gökkaya	09.10.1951	Dodurga/Bozüyük	(10.03.2019)
Nazife Özen	01.12.1954	Dodurga/Bozüyük	(10.03.2019)
Osman Aksoy	26.07.1965	Dodurga/Bozüyük	(30.03.2019)
Saniye Can	20.12.1940	Dodurga/Bozüyük	(10.03.2019)
Selime Küplü	11.11.1956	Dodurga/Bozüyük	(10.03.2019)
Selime Üzmez	16.08.1953	Dodurga/Bozüyük	(10.03.2019)
Vasfiye Kaba	10.03.1941	Dodurga/Bozüyük	(10.03.2019)

Nazmiye Eydir ve Fadime Derepınar

Habibe Gökkaya

Selime Küplü

Selime Üzmez, Emine Kenar, Nazife Özen

Ek 2. DODURGA'DA DERLENEN DİĞER TÜRKÜLER

İğde Dalı Türküsü

YÖRESİ
BİLECEİK/BOZÜYÜK/DODURGA

KAYNAK KİŞİ
FADİME DEREPINAR
AYŞE ARSLAN
SANİYE CAN

DERLEYEN
AHMET ÖZEN

NOTAYA ALAN
AHMET ÖZEN

İĞDE DALI

§

İğ de da lı iğ de nin da lı kar gi bi çi
çek am man a kar gi bi çi çek
Ha nım Ay şe de dik le ri soy ta rı kö
çek am man a soy ta rı kö çek
İğ de da lı da lı ya şa da lı da lı ya şa da ma dım
§
se vi le ri ko yup ta bo şa ya ma dım

İğde dalı
İğdenin dalları kırılır (aman aman)
El oğludur berduş olur
Sarılır

Bağlantı...
İğde dalı, dalı
Yaşa dalı dalı yaşamadım
Sevileri koyupta boşayamadım

Olukmanın Çamları Türküsü

YÖRESİ
BİLECİK/BOZÜYÜK/DODURGA

DERLEYEN
AHMET ÖZEN

KAYNAK KİŞİ
HÜSEYİN CAN

OLUKMANIN ÇAMLARI

NOTAYA ALAN
AHMET ÖZEN

O luk ma nın çan la rı ye re de ğer dal la rı

Ah bi zim i çin ya pıl mış yar yar am man

bi le ci ğin dam la rı

Olukmanın çamları
Yere değer dalları
Ah bizim için yapılmış Bileciğin damları

Ekinler ekilirken
Dizeye dökülürken
Ah bir öpücük ver bana ayakta dikilirken

Ekin ekili kaldı
Saban dikili kaldı
Kar göbeğin altında boynum bükülü kaldı

Hamamların tası var
Gülsüm gelinin yası var
Ah niye kaçtın kocaya Yusuf'unda nesi var

Süleyman Çavuşun Ağıtı

YÖRESİ
BİLECİK/BOZÜYÜK/DODURGA

NOTAYA ALAN
AHMET ÖZEN

KAYNAK KİŞİ
NAZMİYE EYDİR
FADİME DEREPINAR

DERLEYEN
AHMET ÖZEN

SÜLEYMAN ÇAVUŞ 1

man da la rı e ş i de n

kör pe de ku zu la rı be ş i k de

sü le y man ça vu ş u n vurr mu ş la r

a la ca da gö z lü sü ley ma n

can ve ri yo r dö şe k te

aş şa kö yün pınar ları yan dan a kı yo r

SÜLEYMAN ÇAVUŞ 2

17
Cev ri ye ha nı mun gö z leri kim le re ba kı yo r

19
a man de sin le r ya n dı de sin le r

21
gi din söy len kay ma ka ma öl dü de sin le r

Dam ardına dolaştım
Ot yolmaya bulaştım
Ot değil benim efkarım
Alacada gözlü Süleyman
Ben geline dolaştım

Çatal çamlar arası
Nerde de Dodurganın ağası
Süleyman çavuşu vurmuşlar
Alacada gözlü Süleyman
Yıkıldıda çukurcanın ovası

Tüfeğimi yağladım
Kıratımı çamlara bağladım
Süleyman çavuşu vurmuşlar
Alacada gözlü Süleyman
Ankara valisi ağladı

Bağlantı.....

Aşşağı köyün pınarları yandan akıyor
Cevriye hanımın gözleri kimlere bakıyor
Aman desinler yandı desinler
Gidin söylen kaymakama öldü desinler

ÖZGEÇMİŞ

Ahmet ÖZEN 1991 yılında Bilecik'in Dodurga beldesinde doğdu. İlköğretimini Bozüyük ilçesinde Fahri Korutürk İlköğretim Okulu'nda tamamladı. Eğitim hayatına Bozüyük Endüstri Meslek Lisesi'nde devam etmiştir. 2017 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Müziği Çalgı Eğitimi Bölümü'nden mezun olmuştur. Öğrenciliği süresinde Bozüyük Halk Eğitimi Merkezi'nde usta öğretici olarak görev yapmış, çeşitli koro etkinlikleri düzenlemiştir. 2017 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı'nda Yüksek Lisans eğitimine başlamış ve aynı yıl içinde öğretim elemanı olarak çalışmaya başlamıştır. Bu dönemde çeşitli sanatsal etkinliklerde şef olarak görev yapmıştır. Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde enstrüman derslerini yürütmektedir.